

УЛЯНА МАЦОВСЬКА
Науковий керівник:
к.е.н., доц. Кривоус В. Б.

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПІЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УКРАЇНІ

Створення спільних підприємств в Україні на сьогодні є явищем дуже актуальним та позитивним, оскільки спільні підприємства дають значні інвестиції та нові технології управління, стимулюють процес виробництва конкурентоспроможної продукції, полегшують її вихід на міжнародні ринки.

Спільне підприємництво – це діяльність, яка ґрунтується на співробітництві з іноземними підприємствами, організаціями або підприємцями на основі спільного розподілу прибутків і ризиків від її здійснення.

Залучення в широких масштабах іноземних інвестицій в українську економіку переслідує довготривалі стратегічні цілі створення цивілізованого, соціально орієнтованого суспільства, що характеризується високою якістю життя населення. В його основі лежить економіка, що передбачає не тільки спільне ефективне функціонування різних форм власності, але й інтернаціоналізацію ринку товарів, робочої сили і капіталу.

Суб'єктами інвестиційної діяльності є інвестори, замовники, виконавці робіт, користувачі об'єктів інвестиційної діяльності, а також постачальники, юридичні особи (банківські, страхові та посередницькі організації, інвестиційні біржі), інші учасники інвестиційного процесу.

Об'єктами інвестиційної діяльності в Україні є основні фонди, що створюються, модернізуються, оборотні кошти у всіх галузях і сферах народного господарства, цінні папери, цільові грошові внески, науково-технічна продукція, інші об'єкти власності, а також майнові права і права на інтелектуальну власність. Забороняється інвестування в об'єкти, створення і використання яких не відповідає вимогам екологічних, санітарно-гігієнічних та інших норм, встановлених законодавством, що діє на території України.

Підвищення інвестиційної активності нині має стати ключовою проблемою інвестиційної політики як окремої фірми, так і держави в цілому. Таке підвищення потребує створення певних передумов: зниження рівня (темрів) інфляції; стабілізації національної валюти; вдосконалення системи оподаткування; збільшення заощаджень населення; стабільності протягом тривалого часу основних законодавчо-нормативних актів, що регулюють різні аспекти інвестиційної діяльності.

Господарським кодексом не визначено спільні підприємства як один із видів суб'єктів господарювання, проте, ним не заборонено їх створення взагалі, оскільки передбачено можливість визначення видів підприємств іншими законодавчими актами.

Так на сьогодні поняття і статус спільного підприємства визначається Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність»: «Спільні підприємства – підприємства, які базуються на спільному капіталі суб'єктів госпо-

дарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, на спільному управлінні та на спільному розподілі результатів та ризиків» [1].

Питання розвитку спільних підприємств досліджували такі вітчизняні та зарубіжні вчені: А. І. Бутенко, З. С. Варналій, А. В. Дмитренко, О. С. Іванілов, Н. Л. Ковальова, Н. В. Лохман, Т. В. Майорова, С. І. Плакида, К. М. Романів, В. К. Савчук та інші.

Звернемо увагу на те, що законодавство розмежовує спільні підприємства залежно від розміру участі іноземного капіталу у його статутному фонді. Так, відповідно до статті 116 Господарського кодексу підприємство, в статутному фонді якого не менш як 10% становить іноземна інвестиція, визнається підприємством з іноземними інвестиціями. Законом можуть бути визначені галузі господарювання та/або території, в яких встановлюється загальний розмір участі іноземного інвестора, а також території, на яких діяльність підприємств з іноземними інвестиціями обмежується або забороняється, виходячи з вимог забезпечення національної безпеки. Для спільних підприємств, у статутному фонді яких частка іноземного інвестора становить менше 10%, таких обмежень не передбачено [1].

Створення спільних підприємств передбачає розширення виробництва до міжнародних масштабів, тобто формування виробничої власності, що знаходиться під контролем з боку різнонаціональних кооперантів. При цьому допускається, що кожен засновник спільного підприємства робить внесок у статутний фонд такого підприємства у формі, що відповідає можливостям і цілям здійснення іноземних інвестицій.

Відповідно до Угоди про Асоціацію України з ЄС щороку Україна має надавати звіти про наближення до стандартів ЄС у кожній із категорій так, як це визначено часовими рамками в Угоді. Наслідком переходу вітчизняних виробників на світові та європейські норми і стандарти виробництва і якості продукції стане підвищення конкурентоспроможності вітчизняної продукції, в тому числі на ринках третіх країн. [4]

Закон України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. передбачає можливість створення українсько-іноземних спільних підприємств у формі акціонерного товариства, товариства з обмеженою відповідальністю, товариства з додатковою відповідальністю, повного товариства, командитного товариства [1].

Однак, останні три форми донині не знайшли застосування. Малий розмір мінімального статутного фонду, проста реєстраційна процедура, відсутність необхідності випуску акцій обумовлюють перевагу товариства з обмеженою відповідальністю при створенні малих і середніх спільних підприємств, особливо в сфері послуг і торгівлі. При створенні промислових спільних підприємств, а також підприємств, що займаються банківською і страховою діяльністю, доцільно використовувати акціонерну форму.

Вибираючи сфери діяльності, слід виходити з того, що спільні підприємства можуть здійснювати будь-яку діяльність, що відповідає цілям, передбаченим статутом підприємства, і не заборонена законами, що діють на території України. При цьому, для здійснення страхової і посередницької

діяльності, пов'язаної з обертанням цінних паперів, необхідне одержання ліцензії Міністерства фінансів України, а для здійснення банківської діяльності – ліцензії Національного банку України [2].

Необхідними умовами політико-правового середовища для розвитку спільних підприємств є політична стабільність, позитивне ставлення до іноземних інвестицій і наявність нормативно-правових регуляторів, їхня надійність і доступність.

Найбільш сприятливим середовищем для ефективного розвитку спільних підприємств є ринкова економіка з властивими їй розвинутими нормативно-правовими регуляторами і відповідною інфраструктурою. Ринкова переорієнтація економіки в Україні відбувається в складному сплетенні політичних і соціально-економічних процесів [3].

Для стимулювання іноземного інвестування в економіку України доцільно застосувати комплекс загальних і спеціальних заходів, орієнтуючись на наступні принципи: незмінність (стабільність) основних законодавчих положень щодо умов іноземного інвестування; диференційований підхід до пільг іноземним інвесторам, з погляду обсягів іноземних інвестицій, видів, форм і сфер інвестування і з урахуванням відповідних пріоритетів розвитку економіки України; надійне, доступне й оперативне організаційне й інформаційне забезпечення, залучення і здійснення іноземних інвестицій.

У процесі формування сприятливого середовища для спільного підприємництва Україні потрібно перебороти відірваність від міжнародних структур і інтенсивно розвивати внутрішню ринкову структуру. Перші кроки в цьому напрямку вже зроблені: Україна вступила у Міжнародний валютний фонд, Міжнародний банк реконструкції і розвитку, Міжнародну фінансову корпорацію, Міжнародну асоціацію розвитку, Європейський банк реконструкції і розвитку й інші впливові міждержавні організації.

На сучасному етапі СП функціонують переважно у таких галузях, як внутрішня торгівля (22,4%), харчова промисловість (14,5%), машинобудування і металообробка (12,8%), чорна і кольорова металургія (5,0%), зовнішня торгівля (4,4%), транспорт і зв'язок (4,1%), легка промисловість (4,0%), хімічна промисловість (3,9%), будівництво (3,7%).

Підприємства зі значними обсягами іноземних інвестицій, як правило, відрізняються гарними показниками виробничої діяльності. У даний час в Україні кількість підприємств з іноземними інвестиціями значно зросло. Однак темп їх зростання, масштаби залучення іноземного капіталу, галузева структура і географія розміщення далекі від потенційних можливостей такої держави як Україна. Україна, володіючи містким ринком збуту, великим науково-технічним потенціалом, природними ресурсами, кваліфікованою і дешевою робочою силою може бути одним з основних об'єктів залучення міжнародних інвестицій.

Водночас, незважаючи на кількісне зростання заснованих спільних підприємств, обсяг крупних іноземних інвестицій, вкладених в економіку України, залишається незначним. Через відсутність надійних гарантій захисту іноземного інвестування, постійні зміни в законодавстві більшість іноземних

інвесторів зайняла вичікувальну позицію щодо України, а багато хто з іноземних співзасновників уже створених СП припинив свою діяльність.

Залученню іноземних інвестицій в українську економіку заважає кілька причин: нестабільність політичної обстановки у країні; економічна криза; зростання безробіття; високий рівень інфляції; не конвертованість національної валюти тощо. Крім загальних причин, залученню іноземних інвестицій в Україну перешкоджають слабе інформаційне забезпечення іноземних інвесторів про потенційні можливості інвестування; утрудненість доступу до місцевих кредитів фондової діяльності.

Література

1. <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=index>.
2. <http://www.minjust.gov.ua/0/7290>.
3. <http://www.bibliofond.ru/view.aspx?id=23950>.
4. Кривоус В. Угода про Асоціацію України з ЄС: приведення інституційного середовища України у відповідність євродирективам / В. Кривоус // Збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції студентів та молодих вчених «Україна в процесі імплементації Угоди про Асоціацію з ЄС» 23–24 квітня 2015 р. – Тернопіль. – С. 120–122.

ПОЛІНА МИРОНЧУК

Науковий керівник:

д.е.н., проф. Куриляк В. Є.

КОНЦЕПТУАЛЬНІ НАПРЯМИ НАРОЩУВАННЯ ПРОЦЕСІВ ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ТУРИСТІВ В УКРАЇНУ

Міжнародний туризм – це туризм в іншу країну, тобто іноземний туризм. Він поділяється на виїзний і в'їзний. Виїзний туризм – це подорож осіб, що постійно проживають в Україні, в іншу країну. В'їзний туризм – це подорож в межах України осіб, що не проживають постійно в Україні.

За економічними ознаками; а саме, в залежності від впливу туризму на бюджет країни і її регіонів, туризм можна поділити на такі форми як активний і пасивний.

Вказані форми туризму знаходять відображення в поділі туристичних зовнішньоторгових операцій на імпорتنі й експортні.

Туристичний імпорт – це ввіз в країну вражень, які супроводжуються одночасним вивозом туристом грошей з даної країни Це пасивний туризм.

Туристичний експорт – це вивіз із країни туристичних вражень, які супроводжуються одночасним ввозом туристом грошей в дану країну. Це активний туризм [1].